

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispartita

Dominicus

Francofurti, 1613

Torpor

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

faciens nubem suam qua est euolus aliam nubem, inuenit siccam contractam, & impingit in illam, & ex collisione facit sonum quodcumque cum coruscatione. Tertio, egreditur vapor paruus & rarus, inflammatus ex nube tenui, & non multum aquosa, & nunc videtur ignis, vt flamma alba per multum fumum, & in propria nube non facit sonum, sed sibi uoluit ei nubes aquosa, flamma extinguitur, in illa nube tumorem faciendo, vt ferrum candens in aqua. Alb. Mag. de Pass. aeris.

Tonitru tripliciter egreditur a propria nube, ante inflammationem, in ipsa inflammatione, & post. Ante quidem, cum incipit comprimere profundum acumen sui, eo quod siccus est, penetrat nubem, & egreditur aerem, & commouet ipsum fortiter, vel debiliter, secundum virtutem suam, idco ante tonitrua sunt venti calidi, & fortes. In ipsa inflammatione quandoque ventus est rarus & debilis, & tunc quia non inuenitur resistens, egreditur sine sono vel vento, qui a nobis auditur, vt in aestate, Post inflammationem tunc quando latam nubem facit sonum, sed ante, quam penetrant, extinguitur, & sonus auditur sine coruscatione. Alb. Mag. de Pass. aeris.

Tonitru tempus aliud est in calidis regionibus, quia in 5 & 7. raro fortius est, & eleuat vaporem: in calidis scilicet 1. 2. 3. & 4. generatur tonitrua in aequinoctialibus solis existente punctis. Ibid.

Tonitrua quum audiuntur in signis hyemalibus, tunc est initium veris, & forte per totum annum erit multus ventus, quam in alio anno, quia contingunt multum esse in aere materiam. Idem. Ibid.

Tonitrus veris tempore generatur, dissoluta hyemali humiditate, ob calorem aeris effecti a sole, unde pluuia reuertuntur collitur euaporatio, quae, quia non est perpendicularis radiis iaculatur, minus intrepitus redduntur, calor quam ut ipsum possit consumere, & in de tonitrua & fulmina proueniunt. Ioan. Franc. Picus Mir. de praerog. lit. 5. c. 4.

Tormentum.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Tormentum, Graec. βασανισμος, dicitur. Et significat omnem machinam ad torquendum saxa: quod veteres etiam tortum appellauerunt. Significat etiam dolorem corporis, ad erucendam veritatem. Veteres etiam posuerunt tormentum pro quocumque cruciatu. Venit autem a torqueo, cuius frequentatiuum est torto, & eius passiuum tortor, hoc est vehementer torqueo, hinc venit tortor, qui torquet, hoc est, cruciat, vel lapidem tormento iacet.

Tormentum, cruciatus, qui aut erucendae veritatis aut criminis erucendi causa fieri solet a torqueo, a. crucio, a. βασανισμος. Inde βασανισμος, Hebr. Dabab & Dabon, corruptio, a verbo Dabab tabuit, languidus fuit, vt iis etiam accidere solet qui vel atrocis morbi, vel carnificum manus euaserunt.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

De tormentis. Dial. lxx.

Francisci Petrarca.

DOL.

Iniuste torqueor. R. Quid nunc diceres, si iniuste? Nullum nempe tormentum conscientia maius est, illa incolumi, haec externa despiciendo, intra te est consolator tuus. D. Torqueor proptus indigne. R. Tortoris miserere tui, ille te grauius torquetur, quamuis enim minus obstrapat, minus mali est pari iniuriam, quam inferre. D. Torqueor. R. Nouum mali veteris lamentum, nunquid enim non ante torquebaris: inter tormenta natus, inter tormenta vixisti, inter tormenta moriturus, quid nunc noui accidit? mutantur tormenta, species, tormenta non desinunt, ex cute totum tempus aetatis, quem sine tormentis diem egeris recordare. Aliqua fallis forsitan gaudiis adumbrata reperies verus autem plena tormentis, quibus, si acriter elimes, nullam vice partem vacare fateberis, vnde non immerito quibusdam omnis vita supplicium visa est, sed vos nihil minus, quam haec philosophice voces tangunt, haerent quidem aurium vestibulo, mentis claustra non subeunt, hic ad omnem corporis offensionem in gemitis, animi iuge mortiferumque supplicium non sentitis, illic impatientes, hic hebetes. D. In equuleum leuor. R. Quid refert, in equuleum an in lectulum torquendus ascenderis, re carnificis nodus premet? At hunc febris, hunc podagra, hunc vxor, hunc filius, hunc amica, hunc diuitiae, hunc paupertas, hunc infinita cupiditas, ipseque anhelat, hoc tortore quolibet peior metus, Perquirere mortalium vitas, vix vltum inuenies non in equuleo pendente. Sed quum mille sint equulei, nisi lignum non timetis. D. Torqueor. R. Aut innocencia in tormentis, aut iustitia te ipsam consolante. Nam si iniuste torqueris gaudendum est, experimentum tibi as-

que aliis & fulgor quidam tunc virtutis accelerant, latius fragrantior ac notior fama erit, vt bene oliscantur, & pulcherrima rerum, ne lateant, aristolomus. Sicut acquirere remedio, & concretæ fordes flammam aut launtur, & magni mali medicina melior si oportet reculet. D. In equuleum tollor. R. Si in erant virtutem alienam despicias. At si mentis vnde à tortoribus est. D. Torqueor. R. Aut tenetur virtus aut generatur, saepe vtiliter tunc semper expedient. Bona excruciantur innocens impunitas. D. Torqueor. R. Dulce est ad mortem.

APOPHTHEGMATA. Perfer negaui tormentis opus esse ad expiationem: vno enim id rectius fieri dicebat. Scilicet autem minus, tantum esse vni in modis sumpti porcentum, quæ crudelissimis tormentis ex homine sobrio dicitur. Vide proverbium apud Eras. in romo veris.

Anonymous. Poppea, quæ prius dulciter Nerone, Octauia mariti potens facta, subornauit quemdam militris, qui ei ferulæ amore obliuisceret. Annulli homines pertractis, quædam cruciatu victæ, falsis dam perititerunt, domine sac sanctitatem prodromi insilanti Tigillino respondit: caliora esse Octauia os eius. Eras. 6. Apph.

Torpor.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Torpor, Graec. νειπη, us vs & νειπη, torpor dicitur, a. βασανισμος, a verbo βασανισμος, torpor dicitur. Lat. a. tellus, animal pigum & inertis. Licitur in executione boni, & est filia accidia.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE. De torpore animi. Dial. lxx. Francisci Petrarca. DOL.

Torpeo in agendis. R. Quis inuictur, si postquam uatumque corpulcentia animi torpor obrepat. D. Torpor. R. Torpor hic ex imperfecta voluntate emittitur, velle coepit, ardor cut, atque impetus, qui cum uoluntate minus est optimus ad virtutem. D. Torpor. R. Torpor affurgo. R. Est torpor quidam animi obliuisceret, dam generosa pais animæ: sed & hic ardor accidit, excutitur fuga temporis intellecta, quæ tanta est, quamuis celer animus possit, & ipse virtutis ardor est, vt si corporeis oculis cerni possit, quod uultus amoris paritura esset. Hinc te amor ignis, plura traque res in somnis, neque qui amat enim, neque qui amat let, & tamen hoc ipsum nec torpor, sopor, uoluntate diuinas laudes surgentes nocte precamini non est inertia, ubi vos hinc mors terreat, hinc bonitas inter magna pericula, magnaque praemia conuoluntate spexeris, redibit vigor ad animum, fuget somnium, tantum nunc etiam superest imperfectum, quod est torpor, quo quia non longas aetates inattiles est, ut senes atronitos ac stupentes dicere. Quibusdam comedimus, bibimus, dormimus, sed non videmus, cuius mali praecipua causa est torpor iste, quem in intempore stimulis indultitæ, fraxo proinde in gloriarum finem cum multitudine rapimus. Torpescimus manus potissimum & pedes, ratio est, fit enim propter languinis praerogationem. Manus autem, & pedes omnium maxime parati sunt, & sua vberes, sed praecipue pedes, ut aliter ferat, sua natura habiles redduntur. Aris. 1. philosophi.

Vide Accidia, Pigritia.

Totum.

DEFINITIONES ET ETYMOL.

Totum Graec. ολον, us vs, dicitur. Et hoc dicitur, vt tota domus, tota urbs, totum corpus, totum gregis. Confunditur tamen nomen totum cum